

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 692
van **ADELIN BLANCQUAERT**
datum: 2 juni 2020

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Elektronisch toezicht - Stand van zaken

Elektronisch toezicht heeft al een grote evolutie doorgemaakt in ons land. Van een experimentfase in 1998 naar een diversifiëring, waarbij elke gemeenschap (Vlaamse, Franse en Duitstalige) elektronisch toezicht zelf invult.

Elektronisch toezicht kan worden opgelegd als autonome straf, als vervanging voor de gevangenisstraf en in het kader van voorlopige hechtenis. Afhankelijk van het kader waarin het wordt uitgevoerd, zijn er verschillende procedures van toepassing. Elektronisch toezicht is in volle groei en wordt meer en meer toegepast. Daarbij moet echter steeds rekening gehouden worden met de mogelijke risico's van elektronisch toezicht. Elektronisch toezicht kan namelijk nieuwe delicten niet voorkomen, maar pas ingrijpen achteraf. Een goede inschatting van het recidive- en het gevaarrisico van de delinquent is dus cruciaal.

Elektronisch toezicht heeft zijn populariteit vooral te danken aan het feit dat het goedkoop en makkelijk inzetbaar is. Het lijkt daarenboven een goed idee om straffeloosheid tegen te gaan, maar de vraag rijst of het dat ook werkelijk doet.

De technologie moet gezien worden als middel. Het Vlaams Centrum Elektronisch Toezicht verzamelt info via controle en monitoring en speelt die door aan de justitieassistent. Maar vaak blijft dat laatste achterwege en wordt er enkel controle gedaan. Aan het menselijke aspect achter elektronisch toezicht (de begeleiding) wordt echter heel vaak onvoldoende aandacht besteed. Technologie moet een instrument blijven, een middel voor de uitvoering van de straf, en mag geen doel op zich worden.

1. Kan de minister mededelen hoeveel incidenten (niet naleven van de regels) er gebeurden tijdens het elektronisch toezicht voor de afgelopen drie jaren? Graag opgesplitst per jaar.
2. Kan de minister mededelen in hoeveel gevallen er nieuwe feiten werden gepleegd tijdens het elektronisch toezicht? Graag opgesplitst per jaar en per feit.
3. Over hoeveel enkelbanden beschikt het Vlaams Centrum Elektronisch Toezicht momenteel? Is de minister van plan dit uit te breiden? Zo ja, naar hoeveel? Is er dan nog genoeg personeelscapaciteit om in de begeleiding van elektronisch toezicht te voorzien?
4. Kan de minister mededelen in hoeveel van deze gevallen er gebruik werd gemaakt van gps-functie en in hoeveel gevallen van radiofrequentie? Is de minister van plan het gebruik van gps uit te breiden? Zo ja, wanneer? Zo niet, waarom niet?
5. Hoe evalueert de minister deze cijfers?

6. Wat zijn de huidige knelpunten van elektronisch toezicht?
7. In 2015 werd er al tussen de gemeenschappen een gezamenlijke overheidsopdracht gelanceerd met het oog op de aankoop van een nieuw systeem van elektronisch toezicht. Tot nu toe heeft dat nog geen resultaat opgeleverd.
Kan de minister daarvoor enige verklaring geven?
8. Hoe evalueert de minister de informatiedoorstroming tussen de verschillende actoren betrokken bij het elektronisch toezicht?
9. Welk straffuncties wil de minister bereiken door het inzetten van elektronisch toezicht?
10. Welke initiatieven neemt de minister om tegemoet te komen aan de nadelen van elektronisch toezicht?
11. Gegevens van elektronisch toezicht zouden ook gebruikt kunnen worden in criminaliteitsbestrijding; momenteel is dit nog niet van toepassing in ons land.
Zou de minister zo'n systeem in de toekomst willen inzetten? Zo niet, waarom niet?
12. Een straffunctie die in het buitenland al gebruikt wordt is gedragsopvolging. Via bijvoorbeeld een remote alcohol monitoringsysteem kan men nagaan of een persoon alcohol heeft genuttigd of niet. Alcohol kan wel degelijk aan de basis liggen of een trigger vormen voor foutief gedrag.
Is de minister van plan zo'n systeem ook toe te passen? Zo niet, waarom niet?
13. Is de minister van plan te investeren in wetenschappelijk onderzoek naar elektronisch toezicht?

ANTWOORD

op vraag nr. 692 van 2 juni 2020

van **ADELIN BLANCQUAERT**

1. Er is een verschil tussen manipulaties waarbij er niet ontvlucht wordt, het niet kunnen bereiken van een persoon voor een aantal uur waarbij er toch niet ontvlucht wordt, en manipulaties of onbereikbaarheid waarbij er wel ontvlucht wordt. Op dit moment is dat verschil in onze cijfers nog niet duidelijk. Ik neem die noodzakelijke uitklaring mee in het onderzoek dat ik rond ET zal laten uitvoeren (zie onderaan) en zal daar op een later moment op terugkomen, als de cijfers meer duidelijkheid scheppen.

Het Vlaams Centrum Elektronisch Toezicht (VCET) is niet altijd op de hoogte wanneer er nieuwe strafbare feiten worden gepleegd tijdens de uitvoering van het elektronisch toezicht, noch over het eventuele verdere verloop (zoals bijvoorbeeld een veroordeling met kracht van gewijsde) en verwijzen voor cijfers over de veroordelingen naar de federale minister van Justitie.

Er zijn ook amper (wetenschappelijke) cijfers over recidive en elektronisch toezicht in België beschikbaar.

In 2015 werd wel onderzoek verricht door het Nationaal Instituut voor Criminalistiek (NICC) naar de effectiviteit van elektronisch toezicht. Hierbij werden 5.381 veroordeelden opgevolgd waarvan er 1.074 minstens 90% van hun straf onder elektronisch toezicht stonden. Binnen het jaar na het beëindigen van hun straf zat 18% van de ex-gedeteneerden opnieuw in de gevangenis tegenover 5% van de veroordeelden die onder elektronisch toezicht hadden gestaan. Na 5 jaar was dat het geval voor respectievelijk 46% en 24%.

2. De aansluiting onder elektronisch toezicht impliceert meerdere technische componenten (enkelband, bewakingsbox, basisstation, eventueel GPS-toestel,...). Op 3 juni 2020 was er een totale 'stock' (actief en niet actief) van de component 'enkelbanden' beschikbaar van 426 voor GPS-technologie en 1.705 klassieke enkelbanden, dus 2.131 in totaal. Dit totaalcijfer omvat zowel het aantal enkelbanden in gebruik als de enkelbanden in onderhoud, herstelling, buffer,...

De actuele stock van het elektronisch bewakingsmateriaal wordt nauwlettend opgevolgd en bijgestuurd en momenteel is er voldoende materiaal beschikbaar om het elektronisch toezicht uit te voeren. Er is nog nooit een tekort geweest. Zelfs niet tijdens de corona crisis waarbij we met een plotse felle stijging te maken hadden, door het nemen van een aantal maatregelen.

De overeenkomst met de leverancier voorziet in permanente vervangingen en herstellingen van het materiaal binnen de bestaande buffercapaciteit. Deze buffercapaciteit wordt opgevolgd en op peil gehouden door de onderhoudsdienst in samenwerking met de leverancier.

Er worden soms bijkomende bestellingen geplaatst om voldoende flexibel te kunnen zijn en een groot aantal personen gelijktijdig onder elektronisch toezicht te kunnen plaatsen. Op 12 juni 2020 staan 1.121 mensen onder ET in Vlaanderen.

De capaciteit wordt gemonitord om te kunnen inspelen op de beslissingen van de gerechtelijke of administratieve overheden. Op schommelingen in het aantal

justitiabelen onder ET moet dus geanticipeerd worden in de loop van een jaar en van het ene jaar tot het andere.

Wat betreft de personeelssituatie zal ik via de bijkomende middelen die door de Vlaamse regering ter beschikking worden gesteld in het personeelsplan dat nu voorligt op de Vlaamse regering, ook bijkomende personeelsleden voorzien voor het VCET. Hierdoor kan het personeelscijfer verder evolueren in functie van het stijgend aantal opdrachten.

4-5. Van de 1.121 mensen die op 12 juni in Vlaanderen onder elektronisch toezicht staan, hebben er 269 een enkelband met GPS-technologie. Dit bedraagt 24% van het totaal aantal personen onder elektronisch toezicht.

Zoals eerder vermeld is het gebruik van elektronisch toezicht als straf, als strafuitvoeringsmodaliteit mede afhankelijk van de vraag van de gerechtelijke en administratieve overheden.

Hieronder vindt u een tabel met het aantal justitiabelen onder elektronisch toezicht op 12 juni per soort ET. Voor de uitleg per type-procedure verwijzen we naar vraag 1.

ET in uitvoering 1121

ET in uitvoering per procedure

PROCEDURES		
ETAS	8	0,71%
ETDDB	3	0,27%
ETdirG	256	22,84%
ETINT	1	0,09%
ETSURB	344	30,69%
TBSURB	7	0,62%
TD	233	20,79%
ETVH	269	24,00%
Totaal	1121	100,00%

Ik kan hieruit afleiden dat de coronacrisis het VCET voor bijzondere uitdagingen geplaatst heeft, niet in het minst door de stijging van ET in het kader van de voorlopige hechtenis. Deze stijging in het aantal mandaten elektronische toezicht legde een aanzienlijke druk op het personeel en de algemene werking van het VCET. Maar niettemin heb ik tijdens deze periode steeds de nodige maatregelen getroffen om deze stijging op te kunnen vangen.

6+8.+10 .Zoals hierboven beschreven is de stijging van het aantal mandaten elektronisch toezicht, en dan vooral in het kader van de voorlopige hechtenis, en de afhankelijkheid inzake instroom via de gerechtelijke en administratieve opdrachtgevers, een belangrijke aandachtspunt waar op een structurele wijze overleg en afstemming rond nodig is. Ik heb dit reeds aangekaart bij mijn federale collega-minister van Justitie en de magistratuur en ga hierover verder met hen in overleg. Ook mijn Franstalige collega ervaart dit als een bijzonder aandachtspunt.

Naast de reeds vermelde bijkomende investeringen in personeelsmiddelen en werkingskosten, zal ik in deze legislatuur ook de werkprocessen van de

verschillende vormen van elektronisch toezicht evalueren en optimaliseren, inclusief de infoflux, de rolafbakening en de samenwerking met opdrachtgevers en lokale overheden.

De informatiedoorstroming naar lokale besturen, het gevangeniswezen, de politiediensten, de veiligheids- en inlichtingendiensten ingeval van niet-naleving van het elektronisch toezicht is onontbeerlijk en moet regelmatig geoptimaliseerd worden zodat er indien nodig snel en kordaat kan ingegrepen worden. Het is van belang dat alle mensen onder elektronisch toezicht in aanmerking kunnen komen om de nodige begeleiding en behandeling te krijgen die inzet op recidivebeperking en re-integratie, zodat het voor niemand enkel een maatregel gericht op controle dient te zijn. Dat loopt momenteel goed, toch van de kant van de informatiedoorstroming die van het VCET verwacht wordt, maar ook hiervoor treed ik in overleg met mijn federale collega-minister van Justitie.

Ik maak in dat verband ook van de verdere digitalisering een prioriteit en zal deze informatiedoorstroming optimaliseren. Daarvoor werk ik het bestaand IT-kader en de operationele applicaties verder uit zodat de correcte gegevensuitwisseling met de verschillende partners op punt gebracht wordt.

7. De overheidsopdracht voor het ter beschikking stellen van een applicatie voor het beheer van het elektronisch toezicht alsook de levering van uitrustingen voor het elektronisch toezicht van justitiabelen is nog lopende. Vanwege de regels inzake overheidsopdrachten, kan ik niet verder uitweiden over de precieze stand van zaken van het dossier.

- 9.+11+13. De gevangenisstraf is de aangewezen straf om de samenleving te beschermen.

Maar de realiteit is nu eenmaal dat elektronisch toezicht wel gebruikt wordt voor een aantal straffen. Ik ben het met u eens dat we daar een beter overzicht over moeten hebben. Ik heb daarom een aantal weken terug aan het VCET gevraagd om een overheidsopdracht uit te schrijven voor een onderzoek naar onder andere:

- Welke personen staan momenteel onder ET (welke soort straf)
- Welke personen gaan over tot incidenten tijdens ET (zowel het beschadigen van materiaal als het begaan van nieuwe feiten tijdens ET)

12. Ik heb inderdaad kennis van de evaluatie pilot alcoholmeter 2018 die in Nederland werd uitgevoerd. Daarbij werden gegevens van 91 delictplegers aangesloten op de alcoholmeter onderzocht en werd er ook een vergelijkingsgroep aan het onderzoek toegevoegd. Uit het onderzoek blijkt o.a. dat het dragen van dergelijk toestel een positief invloed blijkt te hebben op het delictgedrag van de dragers.

Zonder overleg met de federale minister van Justitie, en eventueel de andere gemeenschappen, kan ik momenteel geen uitspraken doen rond het inzetten van of proefdraaien met dergelijk systeem. Maar ik zal dit, naast mijn andere projecten voor het VCET, wel grondig bekijken.